

Social Work & Education

©SW&E. 2024

УДК 364.65

DOI: 10.25128/2520-6230.24.4.2

Аліна САРНАЦЬКА,
аспірантка, Уманський державний
педагогічний університет імені Павла
Тичини,
Умань, Україна;
alina.sarnatska@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5253-291X>

Тетяна СИМИГІНА
докторка політичних наук, професорка,
професорка Академії праці, соціальних
відносин і туризму, Київ, Україна;
semigina.tv@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5677-1785>

Статус статті:

Отримано: жовтень 29, 2024

1-ше рецензування: грудень 22, 2024

Прийнято: грудень 30, 2024.

Сарнацька, А., Семігіна, Т. (2024). Гендерно зумовлене насильство: уразливі групи жінок та стратегії їх захисту. *Social Work and Education*, Vol. 11, No. 4. pp. 465-480. DOI: 10.25128/2520-6230.24.4.2

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: УРАЗЛИВІ ГРУПИ ЖІНОК ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ ЗАХИСТУ

Анотація. Стаття базується на критичній парадигмі дослідження, що спрямована на виявлення структурних нерівностей і системних бар'єрів, які ускладнюють доступ жінок до соціальної справедливості. У дослідженні аналізуються категорії жінок, які стикаються з високими ризиками насильства, дискримінації та обмеженого доступу до соціальних і правових ресурсів. Особливу увагу приділено жінкам із низьким рівнем доходу, безробітним, представницям секс-бізнесу, жінкам із залежністю від психоактивних речовин, тим, хто живе з ВІЛ, жінкам із фізичними чи психічними обмеженнями, представницям етнічних або релігійних меншин, мігранткам, біженкам, трансгендерним жінкам, жінкам із досвідом насильства та тим, хто проживає у зонах конфліктів чи природних катастроф та іншим.

Основні ризики для цих категорій включають економічну залежність, соціальну ізоляцію, стигматизацію, правову незахищеність, фізичну та психологічну вразливість, а також обмежений доступ до підтримки. У статті розглядаються основні виклики, зокрема соціальні стереотипи, дискримінація та відсутність адаптованих механізмів допомоги. Окрему увагу приділено стратегіям захисту та підтримки, які спрямовані на подолання цих проблем. Серед запропонованих заходів – розвиток програм економічної підтримки, забезпечення доступності правової допомоги, реабілітація та інтеграція, спеціалізовані програми для жінок із ВІЛ, створення безпечних умов для звернення жінок за допомогою, адаптація послуг до культурних та мовних особливостей, організація захищених притулків та екстреної підтримки. Стаття підкреслює важливість міжсекторальної взаємодії, підвищення обізнаності про права жінок і створення доступних механізмів допомоги. Запропонований підхід спрямований на усунення структурних перешкод і сприяння соціальній інтеграції, що є ключовим для зниження рівня насильства і дискримінації.

Ключові слова: гендерно зумовлене насильство, уразливі жінки, стратегії захисту, гендерна нерівність, соціальна підтримка, соціальна робота.

ВСТУП

Гендерно зумовлене насильство є однією з найпоширеніших форм порушення прав людини, що значно впливає на фізичний, психічний та соціальний добробут жінок у всьому світі. Це явище глибоко вкорінене в соціальних, економічних та культурних нерівностях, які історично склалися між статями. За оцінками міжнародних організацій, мільйони жінок щороку стають жертвами різних форм насильства, яке створює серйозні перешкоди на шляху до гендерної рівності та сталого розвитку (UNISEF, 2020; World Health Organization, 2021). В умовах глобалізації та трансформацій соціальних структур питання боротьби з гендерно зумовленим насильством стало важливим аспектом міжнародних правозахисних ініціатив, спрямованих на забезпечення прав жінок, захист їхніх інтересів та досягнення рівності в суспільстві.

Актуальність цього дослідження обумовлена не тільки необхідністю розробки ефективних стратегій боротьби з насильством, але й важливістю вивчення уразливих груп жінок, які перебувають у ситуаціях високого ризику насильства. У сучасних умовах соціальні, культурні та економічні фактори сприяють значному розширенню кола жінок, які стикаються з гендерно зумовленим насильством (Potter et al., 2021). Вивчення цих аспектів є необхідним для розробки більш цілісних підходів до захисту жертв насильства і створення ефективних механізмів їх підтримки.

Аналіз останніх публікацій у цій галузі (Блага & Адашик, 2023; Єфремов & Семигіна, 2024; Політова, 2022; Costa et al., 2024; Meyer et., 2020; Mujal et al., 2021) дозволяє відзначити збільшення уваги до різноманітних форм гендерного насильства та механізмів протидії йому. Однак більшість науковців зосереджуються на загальних формах насильства, залишаючи поза увагою специфічні потреби уразливих груп жінок, що підвищує важливість глибокого аналізу цього аспекту. Останні дослідження (Скипальська, 2024, Martín-Fernández et al., 2019) свідчать про необхідність інтердисциплінарних підходів до вирішення проблеми гендерно зумовленого насильства, поєднуючи соціальну роботу, психологічну підтримку, правові стратегії та міжнародні практики.

Метою цієї статті є теоретичне осмислення поняття уразливих груп жінок у контексті гендерного насильства, аналіз міжнародних підходів до їхнього захисту, а також висвітлення основних завдань соціальної роботи у ситуаціях гендерно зумовленого насильства.

МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ

Дослідження базується на пошуковій системі Google Scholar, використовуючи ключові слова «gender-based violence», «vulnerable women groups», «social work and gender violence», «international approaches to women's protection». Вибірка включала та статті, монографії, звіти міжнародних організацій, а також наукові роботи, що стосуються гендерного насильства, його профілактики та захисту жертв у різних культурних і правових контекстах, до яких був доступ до повнотекстових версій. Дослідження охоплює період з 2000 по 2024 роки, що дозволяє врахувати сучасні тенденції в наукових підходах до вирішення проблеми.

Тематичний аналіз публікацій було виконано у рамках критичної парадигми досліджень (Семигіна, 2020), яка розглядає соціальні явища через призму вивчення структурних нерівностей і домінування в суспільстві. Парадигма підкреслює взаємозв'язок між соціальною нерівністю та гендерним насильством, спрямована на деконструкцію практик і дискурсів, що сприяють його відтворенню. У її межах

здійснено: (1) аналіз досліджень, які описують уразливі групи жінок, (2) огляд наявних практик їх захисту від гендерно зумовленого насильства, (3) визначено форми участі соціальних працівників у протидії гендерно зумовленому насильству.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Визначення уразливих груп жінок. У літературі гендерно зумовлене насильство (гендерне насильство) витлумачується як будь-які акти насильства, які спрямовані проти особи через її гендерну належність, гендерну ідентичність або стереотипні уявлення про ролі жінок і чоловіків у суспільстві. Це насильство може проявлятися у фізичній, сексуальній, психологічній чи економічній формі і спричиняє або може спричинити шкоду здоров'ю, свободі чи гідності людини. Воно підтримується наявними соціокультурними нормами, які виправдовують або толерують дискримінацію та насильство, формують суспільні стереотипи. До таких суспільних норм та практик відносять такі, як патріархальні цінності, стигматизацію жертв насильства, відсутність гендерної рівності (Сарнацька & Семігіна, 2023). Крос-національні дослідження (Sardinha & Catalán, 2018) підтверджують, що у країнах із високим рівнем гендерної дискримінації уразливі групи жінок мають обмежений доступ до правових та реабілітаційних ресурсів.

Найчастіше гендерно зумовлене насильство стосується жінок і дівчат, оскільки вони вразливіші до насильства через історично нерівне розподілення влади між чоловіками і жінками. У цьому контексті у науковій літературі, зокрема у відомій роботі «Синдром побитої жінки» американської дослідниці Л. Уолкер (Walker, 2017) виділяють групи жінок, які перебувають у зоні підвищеного ризику і зазнали насильства через специфічні соціальні, економічні чи особистісні обставини. До уразливих груп відносять жінок, які мають знижені можливості для самозахисту, недостатній доступ до соціальної підтримки чи правової допомоги, або перебувають у ситуаціях, що створюють додаткові ризики.

З огляду закордонних досліджень (Chmielowska & Fuhr, 2017; Nuttbrock et al., 2014; Perry et al., 2021; Raj & Silverman, 2002; Saile et al., 2013; Stiller et al., 2022) впливає, що основні критерії, за якими визначаються уразливі групи, охоплюють: соціально-економічну залежність (жінки з низьким рівнем доходу, безробітні); фізичні чи психічні обмеження (жінки з інвалідністю); приналежність до етнічних чи релігійних меншин; статус мігранток чи біженок; перебування у зонах конфліктів чи природних катастроф; сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність (трансгендерні жінки), наявність досвіду насильства в сім'ї чи інтимних стосунках тощо. Розглянемо ці критерії детальніше.

– *Соціально-економічна залежність (жінки з низьким рівнем доходу, безробітні).* Жінки, які мають обмежені фінансові ресурси, часто опиняються в залежності від своїх партнерів або інших осіб, що можуть використовувати цю економічну вразливість для здійснення насильства. Такі жінки часто не мають можливості залишити аб'юзера або звернутися за допомогою через обмежений доступ до ресурсів, що посилює їхню вразливість.

– *Фізичні чи психічні обмеження (жінки з інвалідністю та проблемами здоров'я).* Жінки з інвалідністю часто зазнають подвійної дискримінації: через гендер та інвалідність. Їхня вразливість до насильства зростає через фізичні або психічні обмеження, які можуть ускладнювати здатність самостійно захистити себе, звертатися по допомогу або навіть виявити насильство. Крім того, такі жінки можуть бути менш обізнані про свої права або мати труднощі з доступом до соціальних і

правових ресурсів.

– *Приналежність до етнічних чи релігійних меншин.* Жінки, які належать до етнічних або релігійних меншин, можуть бути уразливими через культурні та соціальні стереотипи, дискримінацію та ізоляцію. Їхні права часто можуть бути порушені через нерозуміння чи відсутність підтримки з боку більшості суспільства, а також через обмежений доступ до послуг або навіть страх перед втручанням зовнішніх структур через ризик соціального осуду або стигматизації.

– *Статус мігранток чи біженок.* Мігрантки та біженки є однією з найбільш уразливих груп, оскільки вони можуть мати обмежений доступ до соціальних, медичних та правових послуг у країні перебування. Багато з них стикаються з мовними бар'єрами, правовою незахищеністю та відсутністю соціальних зв'язків, що робить їх особливо уразливими до насильства з боку партнерів або навіть членів приймаючої громади. Крім того, відсутність документації чи легального статусу може значно ускладнити можливості звернення по допомогу.

– *Перебування у зонах конфліктів чи природних катастроф.* Жінки, які проживають в умовах збройних конфліктів чи природних катастроф, переживають постійну фізичну та психологічну небезпеку. В умовах руйнування соціальної інфраструктури та нестабільності, вони часто стають мішенями для насильства як з боку комбатантів, так і з боку інших осіб, які використовують ситуацію для здійснення експлуатації чи насильства. Це також включає сексуальне насильство, яке є поширеним у зонах конфліктів.

– *Сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність (трансгендерні жінки).* Жінки, які мають високий ризик насильства внаслідок гомофобії та трансфобії. Вони стикаються з багатьма формами стигматизації, включно з неприйняттям друзями та родиною, відсутністю документів, які відповідають зовнішньому вигляду такої людини, відмовою у прийнятті на роботу або навчання і негативними стереотипами. Усі ці фактори призводять до їх дегуманізації суспільством та збільшують ризик насильства.

– *Наявність досвіду насильства в сім'ї чи інтимних стосунках.* Жінки, які вже пережили насильство в сім'ї або у стосунках, часто опиняються у ситуаціях, де вони повторно зазнають насильства. Це може бути результатом циклічної природи насильства в таких відносинах, де насильник використовує різні стратегії для контролю жертви. Це саме стосується жінок, які були в дитинстві свідками насильства, як чинилось у родині. Жінки, які пережили насильство, можуть мати низький рівень самооцінки, страх, емоційну чи психологічну травму, що ускладнює їхню здатність розірвати цикл насильства та звернутися за допомогою.

Ці критерії взаємодіють між собою і можуть посилювати уразливість жінок до гендерно зумовленого насильства. Урахування таких факторів дозволяє більш точно і всебічно оцінити ситуацію жінок, що потребують спеціалізованої допомоги та захисту. Тому, розглядаючи питання захисту жінок, важливо враховувати ці багатоаспектні критерії, щоб забезпечити комплексний підхід до запобігання насильству та підтримки жертв.

У контексті уразливості до гендерно зумовленого насильства слід звернути увагу на деякі групи жінок, які мають підвищені ризики насильства та експлуатації (Сарнацька & Семігіна, 2021; Henrickson et al., 2022; Wilson et al., 2016):

– *Жінки, які займаються секс-роботою,* часто перебувають у ситуаціях подвійної уразливості: з одного боку, вони можуть стати жертвами насильства через свою роботу, а з іншого — соціальні стереотипи та криміналізація можуть

ускладнити доступ до правової допомоги та соціальної підтримки. Їхні можливості звернутися по допомогу обмежені через страх репресій, осуду або втрати засобів до існування. Крім того, вони часто стикаються з погіршенням психологічного здоров'я, що може бути спричинене систематичним насильством, експлуатацією та емоційним знуцанням.

– *Жінки, залежні від психоактивних речовин*, також перебувають у групі високого ризику насильства. Вживання наркотиків або алкоголю може призвести до фізичних і психологічних порушень, що зменшує здатність захистити себе або звертатися по допомогу. До того ж, вони можуть ставати мішенями для експлуатації, як з боку своїх партнерів, так і з боку тих, хто постачає наркотики або надає інші послуги. Жінки з цією залежністю можуть стикатися з дискримінацією в суспільстві, що лише посилює їхню вразливість.

– *Жінки, які живуть з ВІЛ*, часто є об'єктами соціальної ізоляції та стигматизації. Їхні права можуть порушуватися через відсутність підтримки або доступу до медичних послуг, а також через соціальне маргіналізування. Вони можуть стати жертвами насильства як внаслідок гендерної дискримінації, так і через своє ВІЛ-позитивне статус, що може бути використано як інструмент маніпуляції або контролю з боку партнерів чи родичів. Крім того, жінки, які мають ВІЛ, можуть відчувати труднощі з отриманням підтримки від медичних або соціальних установ через страх соціального осуду або неправомірного поводження з їхнім статусом.

Ці групи жінок потребують особливої уваги з боку соціальних працівників та правозахисників, оскільки їхні ситуації є складними та багатогранними. Важливо, щоб соціальні програми та законодавчі ініціативи враховували специфіку цих жінок, пропонуючи комплексний підхід, який поєднує медичну, психологічну та правову допомогу.

Стратегії правового захисту та соціальної підтримки. На міжнародному рівні протидія гендерному насильству є одним із пріоритетних завдань у забезпеченні прав людини. Основними документами, які визначають стандарти захисту жінок, зокрема з уразливих груп, є:

1. *Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок* (UN, 1979) підкреслює важливість ліквідації дискримінації у всіх сферах життя та закликає держави забезпечувати ефективний захист жінок від насильства. Особлива увага приділяється жінкам, які через соціально-економічні чи культурні обставини знаходяться в особливо вразливому становищі.

2. *Декларація ООН про викорінення насильства проти жінок* (UN, 1993) визначає гендерне насильство як порушення прав людини, закликаючи до особливого захисту тих жінок, які перебувають у групах підвищеного ризику, таких як біженки, мігрантки, жінки з інвалідністю та жінки в умовах збройних конфліктів.

4. *Пекінська декларація та Платформа дій* (UN, 1995) акцентує на усуненні структурних бар'єрів, які збільшують уразливість жінок до насильства. Особлива увага приділяється жінкам, які перебувають у складних життєвих обставинах, включаючи бідність, конфлікти та міграцію, тобто саме тим жінкам, які належать до груп, уразливих до гендерно зумовленого насильства.

5. *Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству (Стамбульська конвенція)* (The Council of Europe, 2011). Документ наголошує на необхідності комплексного підходу до протидії насильству, зокрема через забезпечення захисту для уразливих категорій жінок. У статті 4

постулюється, що жодна жінка не повинна зазнавати дискримінації на основі раси, віку, мови, національного походження, соціального статусу чи інших ознак. Документ визначає обов'язки національних держав впровадити належні стратегії запобігання насиллю та надання адекватної допомоги тим, хто його зазнав.

6. Документ «Цілі сталого розвитку до 2030 року» (UN, 2015) містить Ціль 5 «Гендерна рівність», спрямовану на ліквідацію всіх форм насильства щодо жінок і дівчат, включаючи тих, які перебувають у ситуаціях підвищеної небезпеки, наприклад, через конфлікти, стихійні лиха чи економічну нерівність.

Отже, ці документи пропонують широкий спектр підходів до вирішення проблеми гендерного насильства. Особливу увагу вони приділяють захисту прав жінок із уразливих груп, таких як біженки, жінки з інвалідністю, представниці етнічних меншин та інші. Ці документи встановлюють стандарти для попередження насильства, надання допомоги постраждалим і притягнення винних до відповідальності.

Дотримання норм міжнародних документів допомагає формувати національну політику та розробляти програми, спрямовані на захист уразливих жінок. Їх впровадження в український контекст стає ключовим завданням у забезпеченні системного підходу до протидії гендерному насильству та створенні безпечного середовища для всіх жінок.

У ситуаціях гендерно зумовленого насильства важливе місце у підтримці постраждалих та запобіганні подальшим випадкам насильств відведено психосоціальним інтервенціям та соціальній підтримці. Системний аналіз закордонної літератури (Chandhok & Anand, 2020; Heise et al., 2019; McConnell & Phelan, 2022; Pokharel et al., 2023; Storer et al., 2024; Wood, 2015) дає змогу окреслити **форми участі та завдання соціальних працівників** у протидії гендерно зумовленому насильству та впровадженні стратегій захисту жінок від такого насильства.

Одним із основних завдань є оцінка потреб осіб, які вже зазнали насильства або перебувають у зоні ризику. Це включає комплексне оцінювання фізичних, психоемоційних, соціальних та економічних потреб, що дає змогу визначити, як саме соціальні працівники можуть найефективніше допомогти. Важливо враховувати індивідуальні обставини кожної особи, зокрема фактори, які можуть підвищувати її вразливість до насильства.

Крім того, соціальні працівники мають надавати кризову підтримку постраждалим. Це включає надання психологічної допомоги для стабілізації емоційного стану, зменшення стресу та тривожності, а також створення безпечного простору, який допомагає постраждалим знову відчувати себе у безпеці. Кризова підтримка є важливою на ранніх етапах, оскільки вона дає можливість жінкам, що пережили насильство, відновити почуття контролю над ситуацією, у деяких випадках – опинитися у безпечному середовищі.

Наступне завдання – організація доступу постраждалих до різноманітних ресурсів і послуг, таких як притулки, медична допомога, юридична підтримка та інші соціальні послуги. Підтримка у вигляді допомоги в пошуку цих ресурсів, а також забезпечення доступу до них, розвиток сильних сторін клієнток соціальної роботи розглядається науковцями як необхідна умова для того, щоб постраждалі могли отримати комплексну допомогу і розпочати відновлення після пережитого насильства.

Невід'ємною частиною роботи соціальних працівників вважають

інформування постраждалих жінок про їхні права, доступні механізми захисту та ресурси. Це допомагає жінкам бути поінформованими щодо їхніх законних прав і можливостей для захисту, а також дає їм знання про методи забезпечення власної безпеки в майбутньому, зокрема фінансової безпеки та незалежності, розвиток цифрової компетентності тощо. Таким чином, освіта та інформаційна підтримка виступають важливим інструментом у превенції насильства.

Ще одним важливим аспектом соціальної роботи у випадках гендерно зумовленого насильства виступає координація міждисциплінарної взаємодії. Соціальні працівники мають активно взаємодіяти з іншими службами, такими як правоохоронні органи, медичні установи, громадські організації та освітні заклади. Тільки злагоджена співпраця між цими інститутами здатна забезпечити комплексний підхід до вирішення проблеми насильства та ефективний захист постраждалих.

Сучасна соціальна робота кидає виклик патріархальним цінностям, які толерують насильницьку поведінку. Тому соціальні працівники у багатьох країнах активно залучаються до організації освітніх кампаній, тренінгів і груп підтримки, спрямованих на запобігання гендерно зумовленому насильству. Через ці заходи відбувається підвищення обізнаності серед населення про проблему насильства, що в свою чергу сприяє зниженню рівня стигматизації постраждалих та формуванню адекватного суспільного ставлення до цієї проблеми.

Вивчення літератури (Butters et al., 2021; Pinto e Silva et al., 2023; Travers et al., 2021) підтверджує, що комплексний підхід до боротьби з гендерно зумовленим насильством включає й інтервенції для кривдників. Соціальна робота в цьому контексті має за мету не лише надання допомоги жертвам насильства, але й зміни поведінки та ставлення самих кривдників, що може призвести до зниження рівня насильства в суспільстві.

Одним із основних завдань соціальних працівників є ідентифікація осіб, які мають схильність до насильницької поведінки, та створення для них програм реабілітації і підтримки. Це передбачає як індивідуальні, так і групові консультації, спрямовані на зміну патернів поведінки, що викликають насильство. Такі програми зазвичай включають навчання емоційної регуляції, розвиток навичок конструктивного вирішення конфліктів, а також роботу над усвідомленням і викорінюванням стереотипів і патріархальних поглядів щодо гендерних ролей, які можуть сприяти агресії.

Наступне завдання – забезпечення доступу кривдників до психологічної та соціальної підтримки. Це охоплює консультування, тренінги з розвитку комунікативних навичок, а також психотерапевтичні сесії, спрямовані на розуміння корінних причин насильницької поведінки та зміни її на позитивну. Водночас соціальні працівники повинні враховувати ризик рецидиву, тому частина програм може включати періодичні оцінки прогресу та коригування підходів.

Програми роботи з кривдниками також мають передбачати юридичний компонент, оскільки необхідно, щоб вони розуміли наслідки своїх вчинків з точки зору закону. Взаємодія з правоохоронними органами та судами може бути доцільною для забезпечення належної реакції на випадки насильства, а також для того, аби кривдники усвідомили особисту відповідальність за свої дії.

Наразі робота з кривдниками спрямована не лише на надання допомоги жертвам, а й на зміну соціальних установок і поведінки осіб, які чинять насильство, задля забезпечення довгострокових позитивних змін у суспільстві.

Розглядаючи сучасні стратегії захисту жінок від гендерно зумовленого

насильства варто зауважити, що на нинішньому етапі технологічного розвитку чимало інтервенцій у межах профілактики насильства та роботи з учасниками такого насильства відбувається в цифровому форматі (Сарнацька & Семигіна, 2024; Emezue & Bloom, 2021; Tseng et al., 2021).

Таким чином, соціальна робота в контексті гендерно зумовленого насильства охоплює широкий спектр завдань, спрямованих на підтримку постраждалих, мінімізацію наслідків насильства та запобігання новим випадкам. Це включає як безпосередню допомогу жінкам, які пережили насильство, так і розробку та впровадження превентивних заходів, спрямованих на зниження рівня насильства в суспільстві. Систематизовані результати аналізу літератури, які засвідчують основні категорії уразливих груп жінок, специфічні ризики, з якими вони стикаються, та відповідні стратегії підтримки, представлено в **табл. 1**.

ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Проведений аналіз міжнародного досвіду свідчить про ключову роль ідентифікації уразливих груп жінок у підвищенні ефективності програм підтримки та захисту від гендерно зумовленого насильства. Чітке визначення таких груп дозволяє врахувати їхні унікальні потреби та розробити індивідуалізовані стратегії втручання. Зокрема, орієнтація на специфічні соціально-економічні, культурні, фізичні чи психологічні чинники забезпечує можливість надання адресної допомоги та мінімізації ризиків подальшого насильства.

За О. Мальцевою (2020), первинний рівень профілактики насильства передбачає формування в суспільстві ненасильницьких цінностей, культури толерантності та сприяння чуйності. І така діяльність має стати основою стратегій захисту, які будуються на зменшенні ризику зазнати насильство.

Загалом, проаналізований міжнародний досвід демонструє, що успішна протидія гендерно зумовленому насильству неможлива без комплексного підходу, який поєднує правовий захист, психологічну підтримку, соціальну допомогу та просвітницьку діяльність. Як один із ключових аспектів можна визначити посилення інституційної спроможності служб підтримки, що працюють з постраждалими жінками, тобто підвищення їхньої ефективності та здатності надавати якісну допомогу постраждалим. Це може включати додаткове фінансування, навчання персоналу, оновлення матеріально-технічної бази, розробку чітких стандартів роботи, розширення спектра послуг, покращення доступності для всіх категорій жінок та створення належної системи моніторингу і оцінювання результатів їхньої діяльності. Аналіз також засвідчує позитивну роль налагодження тісної співпраці між державними і громадськими організаціями, створення партнерських механізмів, які сприяють ефективному обміну інформацією, ресурсами та досвідом.

З урахуванням результатів проведеного дослідження та розробок інших авторів (Семигіна, & Ярошенко, 2020; Скипальська, 2024; Riggs et al., 2016), можна запропонувати рекомендації щодо подальших кроків у зміцненні соціальної роботи в умовах гендерно зумовленого насильства. По-перше, необхідно розробляти та впроваджувати короткострокові структуровані програми підтримки для жінок, які зазнали насильства, засновані на підходах, орієнтованих на сильні сторони та ресурсність клієнток. Важливі складові таких програм – надання консультацій, психологічної підтримки та доступу до правової допомоги.

Таблиця 1. Категорії уразливих жінок, ризики та стратегії підтримки

Категорія уразливих жінок	Основні ризики та виклики	Стратегії захисту та підтримки
Жінки з низьким рівнем доходу, безробітні	Економічна залежність від партнера або інших осіб, обмежений доступ до ресурсів, неможливість звернення за допомогою через фінансові обмеження.	Розвиток програм економічної підтримки, включаючи доступ до мікрокредитування, професійного навчання та працевлаштування. Забезпечення доступу до соціального житла та матеріальної допомоги.
Жінки з інвалідністю	Фізична або психологічна залежність, труднощі з виявленням і зверненням за допомогою, обмежений доступ до правових і соціальних послуг.	Забезпечення доступності послуг, просвітницька діяльність щодо прав жінок з інвалідністю та створення доступного середовища.
Етнічні чи релігійні меншини	Дискримінація, ізоляція, нерозуміння з боку суспільства, страх перед зверненням за допомогою.	Адаптація послуг з урахуванням культурних та мовних особливостей, створення спеціалізованих програм інклюзії.
Мігрантки та біженки	Правова незахищеність, мовні бар'єри, відсутність соціальних зв'язків. Ризики насильства з боку партнерів або членів приймаючої громади.	Створення центрів допомоги з перекладачами, правовою підтримкою, адаптаційними програмами для інтеграції в громаду.
Жінки у зонах конфліктів або катастроф	Фізична та психологічна небезпека, сексуальне насильство, руйнування соціальної інфраструктури.	Забезпечення доступу до захищених притулків, екстреної медичної допомоги та психологічної підтримки.
Трансгендерні жінки	Гомофобія, трансфобія, стигматизація, брак документів, які відповідають зовнішньому вигляду, дискримінація у сфері праці та освіти, дегуманізація суспільством	Консультування, правова підтримка, заходи з підвищення суспільної толерантності
Жінки з досвідом насильства у стосунках	Повторне насильство через циклічну природу таких відносин, емоційні травми, низька самооцінка, страх звернення за допомогою.	Розробка програм психологічної підтримки, реабілітації та допомоги у виході з насильницьких стосунків.

Жінки, які займаються секс-роботою	Подвійна уразливість через професійну діяльність, стигматизацію та криміналізацію. Обмежений доступ до правової та соціальної допомоги.	Запровадження програм реабілітації, конфіденційного доступу до правової допомоги, соціального супроводу та підтримки через спеціалізовані організації.
Жінки, залежні від психоактивних речовин	Фізична й психологічна уразливість, дискримінація, експлуатація. Складнощі із зверненням по допомогу через стигматизацію	Забезпечення доступу до програм детоксикації та реабілітації, створення мобільних груп підтримки та кризових центрів.
Жінки, які живуть з ВІЛ	Стигматизація, соціальна ізоляція, обмежений доступ до медичних і соціальних послуг. Вразливість до маніпуляцій і насильства через статус ВІЛ.	Розвиток спеціалізованих програм підтримки, зміна суспільних стереотипів та доступ до антиретровірусної терапії.

По-друге, слід активізувати освітні заходи та інформаційні кампанії, які підвищують обізнаність громадськості про проблему гендерного насильства, способи її попередження та наявні ресурси для постраждалих. Такі заходи сприяють зниженню соціальної стигматизації жертв і посиленню відповідальності громади за запобігання насильству.

По-третє, необхідно забезпечити підтримку та розвиток мережі спеціалізованих центрів і служб допомоги жінкам, які зазнали насильства. Ці служби повинні пропонувати безпечні умови для звернень і гарантувати конфіденційність, орієнтуватись на жінок, які належать до різних уразливих груп, зокрема й на трансгендерних жінок.

По-четверте, перспективним видається запровадження таких інноваційних підходів до протидії гендерному насильству як цифрові технології. Розвиток онлайн-платформ для консультування та підтримки жінок, а також створення комп'ютерних програм та додатків для мобільних телефонів, що допомагають попереджати насильство, може стати важливим кроком у цьому напрямку.

Нарешті, необхідно забезпечити гендерну компетентність фахівців соціальної роботи через інтеграцію гендерних аспектів у їхнє професійне навчання. Врахування індивідуальних потреб жінок та особливостей їхнього соціального контексту дозволить підвищити якість і ефективність надання соціальних послуг.

Таким чином, системний підхід до роботи з гендерно зумовленим насильством, орієнтований на захист уразливих груп жінок, є необхідною умовою для зниження масштабів цього явища та його негативних наслідків.

ВИСНОВКИ

У результаті теоретичного осмислення поняття уразливих груп жінок у контексті гендерного насильства можна стверджувати, що це явище є важливим

соціальним і правовим викликом, який потребує комплексного підходу до його вирішення. Серед уразливих груп жінок, які найбільше піддаються ризику гендерного насильства, варто виділити жінок з проблемами здоров'я, мігранток, жінок, що постраждали від збройних конфліктів, тих, хто перебуває в ситуації економічної залежності, пережив попереднє насильство та інших. Жінки з уразливих груп частіше за інших стикаються з такими ризиками: фізичне насильство (побої, сексуальне насильство); економічне насильство (контроль над ресурсами, позбавлення фінансової незалежності); психологічне насильство (погрози, приниження, маніпуляції). Водночас слід звернути увагу на структурне насильство – обмеження доступу до освіти, роботи, соціального захисту тощо.

Міжнародні підходи до захисту жінок від насильства демонструють необхідність співпраці різних секторів: правового, соціального, медичного та психологічного. Важливим аспектом є розробка та імплементація специфічних програм і політик, орієнтованих на підтримку уразливих груп. Соціальна робота в цій сфері повинна включати не тільки допомогу жертвам, але й сприяти попередженню насильства через роботу з громадами, освіту та профілактичні заходи.

Продовження досліджень та розробка нових практик для підтримки жінок, що пережили насильство, є важливими для ефективної боротьби з цим явищем. Урахування специфічних потреб уразливих груп жінок дозволить забезпечити більш ефективний захист і підтримку, а також сприяти зниженню рівня насильства та його негативних наслідків для суспільства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

- Блага, А. Б., & Адащик, А. С. (2023). Динаміка домашнього насильства в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*, 1, 358. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/86>
- Єфремов, В., & Семігіна, Т. (2024). Профілактика насильства в сім'ї серед сиблінгів. *Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки: матеріали II Міжнародної наукової конференції* (с. 77-79). Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп».
- Мальцева, О. В. (2020). Соціально-педагогічна діяльність із запобігання домашньому насильству в закладах середньої освіти, *Габітус*, 17, 39-43. <http://habitus.od.ua/journals/2020/17-2020/9.pdf>
- Політова, А. (2022). Протидія гендерно зумовленому насильству як європейська цінність. *Південноукраїнський правничий часопис*, (4), 35–41. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.3.7>
- Сарнацька, А., & Семігіна, Т. (2021). Гендерно зумовлене насильство: погляд жінок. У *Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики: Мат. І Міжнар. наук.-практ. конф.* (с. 154-156). Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка».
- Сарнацька, А., & Семігіна, Т. (2023). Насильство над жінками з боку інтимних партнерів: сутність та різновиди. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2(11), 87-98. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(11\).2023.291873](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291873)
- Сарнацька, А.В. & Семігіна, Т.В. (2024). Цифрова підтримка для жінок, які зазнали насильства з боку інтимних партнерів. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (с. 208-211). Умань :Компринт.
- Семігіна, Т. (2020). Чи завжди цифри мають значення: Огляд парадигм дослідження у соціальній роботі. *Path of science*, 6(7), 3001-3011. <http://dx.doi.org/10.22178/pos.60-2>
- Семігіна, Т., & Ярошенко, А. (2020). Гендерна компетентність соціальних працівників: науковий дискурс. У: *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica* (В. 2, pp. 32-33). Штутгарт: Європейська наукова платформа.
- Скіпальська, Г. Б. (2024). *Соціальна підтримка жінок, які постраждали від домашнього насильства, громадськими та благодійними організаціями : дисертація ... доктора філософії*. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48424>

Butters, R. P., Droubay, B. A., Seawright, J. L., Tollefson, D. R., Lundahl, B., & Whitaker, L. (2021). Intimate partner violence perpetrator treatment: Tailoring interventions to individual needs. *Clinical Social Work Journal*, 49, 391-404. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10615-020-00763-y>

Chandhok, G., & Anand, M. (2020). Practising strength-based approach with women survivors of domestic violence. *Gender and Mental Health: Combining Theory and Practice*, (3), 237-251. https://doi.org/10.1007/978-981-15-5393-6_16

Chmielowska, M., & Fuhr, D. C. (2017). Intimate partner violence and mental ill health among global populations of indigenous women: A systematic review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 52(6), 689-704. <https://doi.org/10.1007/s00127-017-1375-z>

Costa, D., Scharpf, F., Weiss, A., Ayanian, A. H., & Bozorgmehr, K. (2024). Intimate partner violence during COVID-19: systematic review and meta-analysis according to methodological choices. *BMC public health*, 24(1), 313. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-17802-9>

Emezue, C., & Bloom, T. L. (2021). PROTOCOL: Technology-based and digital interventions for intimate partner violence: A meta-analysis and systematic review. *Campbell systematic reviews*, 17(1), e1132. <https://doi.org/10.1002/cl2.1271>

Heise, L., Pallitto, C., García-Moreno, C., & Clark, C. J. (2019). Gender-based violence, vulnerable women, protection strategies, gender inequality, social support, social work. *SSM Population Health*, 9, 100377. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2019.100377>

Henrickson, M., Charles, C., Ganesh, S., Giwa, S., Kwok, D., & Semigina, T., eds. (2022). *HIV, sex, and sexuality in later life*. Bristol, UK: Policy Press.

Human Rights Campaign Foundation (2022). Dismantling a Culture of Violence: Understanding Anti-Transgender Violence and Ending the Epidemic. Электронный ресурс. <https://reports.hrc.org/dismantling-a-culture-of-violence>

Martín-Fernández, M., Gracia, E., & Lila, M. (2019). Psychological intimate partner violence against women in the European Union: A cross-national invariance study. *BMC Public Health*, 19, 1739. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7998-0>

McConnell, D., & Phelan, S. K. (2022). Intimate partner violence against women with intellectual disability: A relational framework for inclusive, trauma-informed social services. *Health & Social Care in the Community*, 30(6), e5156-e5166. <https://doi.org/10.1111/hsc.13932>

Meyer, S. R., Lasater, M. E., & García-Moreno, C. (2020). Violence against older women: A systematic review of qualitative literature. *PLOS ONE*, 15(9), e0239560. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239560>

Mujal, G. N., Taylor, M. E., Fry, J. L., Gochez-Kerr, T. H., & Weaver, N. L. (2021). A systematic review of bystander interventions for the prevention of sexual violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(2), 381-396. <https://doi.org/10.1177/1524838019849587>

Nuttbrock, L., Bockting, W., Rosenblum, A., Hwahng, S., Mason, M., Macri, M., & Becker, J. (2014). Gender abuse and major depression among transgender women: A prospective study of vulnerability and resilience. *American journal of public health*, 104(11), 2191-2198. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2013.301545>

Perry, K. J., Ostrov, J. M., Shisler, S., Eiden, R. D., Nickerson, A. B., Godleski, S. A., & Schuetze, P. (2021). Pathways from early family violence to adolescent reactive aggression and violence victimization. *Journal of Family Violence*, 36, 75-86. <https://doi.org/10.1007/s10896-019-00109-4>

Pinto e Silva, T., Cunha, O., & Caridade, S. (2023). Motivational interview techniques and the effectiveness of intervention programs with perpetrators of intimate partner violence: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(4), 2691-2710. <https://doi.org/10.1177/15248380221111472>

Pokharel, B., Yelland, J., Hooker, L., & Taft, A. (2023). A systematic review of culturally competent family violence responses to women in primary care. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 928-945. <https://doi.org/10.1177/15248380211046968>

Potter, L. C., Morris, R., Hegarty, K., García-Moreno, C., & Feder, G. (2021). Categories and health impacts of intimate partner violence in the World Health Organization multi-country study on women's health and domestic violence. *International Journal of Epidemiology*, 50(2), 652-662. <https://doi.org/10.1093/ije/dyaa220>

Raj, A., & Silverman, J. (2002). Violence against immigrant women: The roles of culture, context, and legal immigrant status on intimate partner violence. *Violence Against Women*, 8(3), 367–398. <https://doi.org/10.1177/10778010222183699>

Riggs, D. W., Fraser, H., Taylor, N., Signal, T., & Donovan, C. (2016). Domestic violence service providers' capacity for supporting transgender women: Findings from an Australian workshop. *British Journal of Social Work*, 46(8), 2374–2392. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw110>

Saile, R., Neuner, F., Ertl, V., & Catani, C. (2013). Prevalence and predictors of partner violence against women in the aftermath of war: A survey among couples in Northern Uganda. *Social Science & Medicine*, 86, 17–25. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2013.02.046>

Sardinha, L., & Catalán, H. E. N. (2018). Attitudes towards domestic violence in 49 low- and middle-income countries: A gendered analysis of prevalence and country-level correlates. *PLoS ONE*, 13(10), e0206101. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0206101>

Stiller, M., Bärnighausen, T., & Wilson, M. L. (2022). Intimate partner violence among pregnant women in Kenya: Forms, perpetrators and associations. *BMC Women's Health*, 22(1), Article 210. <https://doi.org/10.1186/s12905-022-01761-7>

Storer, H. L., Gezinski, L. B., Shulruff, T., et al. (2024). Revamping advocacy for the digital age: Approaches for nurturing survivor-centered digital resiliency. *Journal of Family Violence*. <https://doi.org/10.1007/s10896-024-00712-0>

The Council of Europe (2011). *Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention>

Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C., & Hansen, M. (2021). The effectiveness of interventions to prevent recidivism in perpetrators of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 84, 101974. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.101974>

Tseng, E., Freed, D., Engel, K., Ristenpart, T., & Dell, N. (2021). A digital safety dilemma: Analysis of computer-mediated computer security interventions for intimate partner violence during COVID-19. In: *Proceedings of the 2021 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1–17). Association for Computing Machinery. <https://dl.acm.org/doi/proceedings/10.1145/3411764>

UN (1979). *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>

UN (1993). *Declaration on the Elimination of Violence against Women* (Resolution No. 48/104). <http://www.un-documents.net/a48r104.htm>

UN (1995). *Beijing Declaration and Platform for Action*. <https://digitallibrary.un.org/record/1648092?ln=en>

UN (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

UNICEF (2020). *Global status report on preventing violence against children 2020*. <https://srhr.dspace-express.com/server/api/core/bitstreams/139d446f-c3b2-42f2-ada1-011915a2fe37/content>

Walker L. E. (2017). *The battered woman syndrome*. 4th ed. Springer Publishing Company.

Wilson, K., et al. (2016). Prevalence and correlates of intimate partner violence in HIV-positive women engaged in transactional sex in Mombasa, Kenya. *International Journal of STD & AIDS*, 27(13), 1194–1203. <https://doi.org/10.1177/0956462415611514>

Wood, L. (2015). Hoping, empowering, strengthening: Theories used in intimate partner violence advocacy. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 30(3), 286–301. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/0886109914563157>

World Health Organization (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*. <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence>

GENDER-BASED VIOLENCE: VULNERABLE GROUPS OF WOMEN AND STRATEGIES FOR THEIR PROTECTION

Alina SARNATSKA, PhD Student, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine; alina.sarnatska@gmail.com

Tetyana SEMIGINA, Dr. in Political Science, Professor, Professor of the Academy of Labor, Social Relations and Tourism, Kiev, Ukraine; semigina.tv@gmail.com

Abstract. The paper is grounded in the critical research paradigm aimed at identifying structural inequalities and systemic barriers that hinder women's access to social justice. The study analyzes categories of women facing high risks of violence, discrimination, and limited access to social and legal resources. Particular attention is given to women with low incomes, unemployed women, sex workers, women with substance dependencies, women living with HIV, women with physical or mental disabilities, representatives of ethnic or religious minorities, migrants, refugees, transgender women, women with experiences of violence or living in conflict or disaster zones and others.

Key risks for these categories include economic dependence, social isolation, stigmatization, legal vulnerability, physical and psychological fragility, and limited access to support. The article highlights the primary challenges, such as social stereotypes, discrimination, and the lack of tailored assistance mechanisms.

Special attention is given to protection and support strategies designed to address these issues. Proposed measures include developing economic support programs, ensuring access to legal assistance, rehabilitation and reintegration, specialized programs for women living with HIV, creating safe conditions for women seeking help, adapting services to cultural and linguistic specificities, and organizing shelters and emergency support.

The paper emphasizes the importance of cross-sectoral collaboration, raising awareness about women's rights, and creating accessible assistance mechanisms. The proposed approach aims to eliminate structural obstacles and promote social integration, which is essential for reducing violence and discrimination levels.

Key words: gender-based violence, vulnerable women, protection strategies, gender inequality, social support, social work.

References

- Blaha, A. B., & Adashchuk, A. S. (2023). Dynamics of domestic violence during wartime. *Legal scientific electronic journal*, 1, 358. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/86>
- Butters, R. P., Droubay, B. A., Seawright, J. L., Tollefson, D. R., Lundahl, B., & Whitaker, L. (2021). Intimate partner violence perpetrator treatment: Tailoring interventions to individual needs. *Clinical Social Work Journal*, 49, 391-404. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10615-020-00763-y>
- Chandhok, G., & Anand, M. (2020). Practising strength-based approach with women survivors of domestic violence. *Gender and Mental Health: Combining Theory and Practice*, (3), 237-251. https://doi.org/10.1007/978-981-15-5393-6_16
- Chmielowska, M., & Fuhr, D. C. (2017). Intimate partner violence and mental ill health among global populations of indigenous women: A systematic review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 52(6), 689-704. <https://doi.org/10.1007/s00127-017-1375-z>
- Costa, D., Scharpf, F., Weiss, A., Ayanian, A. H., & Bozorgmehr, K. (2024). Intimate partner violence during COVID-19: systematic review and meta-analysis according to methodological choices. *BMC public health*, 24(1), 313. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-17802-9>
- Emezue, C., & Bloom, T. L. (2021). PROTOCOL: Technology-based and digital interventions for intimate partner violence: A meta-analysis and systematic review. *Campbell systematic reviews*, 17(1), e1132. <https://doi.org/10.1002/cl2.1271>
- Heise, L., Pallitto, C., García-Moreno, C., & Clark, C. J. (2019). Gender-based violence, vulnerable women, protection strategies, gender inequality, social support, social work. *SSM Population Health*, 9,

100377. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2019.100377>

Henrickson, M., Charles, C., Ganesh, S., Giwa, S., Kwok, D., & Semigina, T., eds. (2022). *HIV, sex, and sexuality in later life*. Bristol, UK: Policy Press.

Maltseva, O. (2020). Social-pedagogical activity for preventing domestic violence in secondary education institutions. *Habitus*, 17, 39–43. <http://habitus.od.ua/journals/2020/17-2020/9.pdf>

Martín-Fernández, M., Gracia, E., & Lila, M. (2019). Psychological intimate partner violence against women in the European Union: A cross-national invariance study. *BMC Public Health*, 19, 1739. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7998-0>

McConnell, D., & Phelan, S. K. (2022). Intimate partner violence against women with intellectual disability: A relational framework for inclusive, trauma-informed social services. *Health & Social Care in the Community*, 30(6), e5156–e5166. <https://doi.org/10.1111/hsc.13932>

Meyer, S., Lasater, M., & García-Moreno, C. (2020). Violence against older women: A systematic review of qualitative literature. *PLOS ONE*, 15(9), e0239560. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239560>

Mujal, G. N., Taylor, M. E., Fry, J. L., Gochez-Kerr, T. H., & Weaver, N. L. (2021). A systematic review of bystander interventions for the prevention of sexual violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(2), 381–396. <https://doi.org/10.1177/1524838019849587>

Nuttbrock, L., Bocking, W., Rosenblum, A., Hwahng, S., Mason, M., Macri, M., & Becker, J. (2014). Gender abuse and major depression among transgender women: A prospective study of vulnerability and resilience. *American journal of public health*, 104(11), 2191–2198. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2013.301545>

Perry, K., Ostrov, J., Shisler, S., Eiden, R., Nickerson, A., Godleski, S., & Schuetze, P. (2021). Pathways from early family violence to adolescent reactive aggression and violence victimization. *Journal of Family Violence*, 36, 75–86. <https://doi.org/10.1007/s10896-019-00109-4>

Pinto e Silva, T., Cunha, O., & Caridade, S. (2023). Motivational interview techniques and the effectiveness of intervention programs with perpetrators of intimate partner violence: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(4), 2691–2710. <https://doi.org/10.1177/15248380221111472>

Pokharel, B., Yelland, J., Hooker, L., & Taft, A. (2023). A systematic review of culturally competent family violence responses to women in primary care. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 928–945. <https://doi.org/10.1177/15248380211046968>

Politova, A. (2022). Counteracting gender-based violence as a European value. *South Ukrainian Law Journal*, (4), 35–41. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.3.7>

Potter, L. C., Morris, R., Hegarty, K., García-Moreno, C., & Feder, G. (2021). Categories and health impacts of intimate partner violence in the World Health Organization multi-country study on women's health and domestic violence. *International Journal of Epidemiology*, 50(2), 652–662. <https://doi.org/10.1093/ije/dyaa220>

Raj, A., & Silverman, J. (2002). Violence against immigrant women: The roles of culture, context, and legal immigrant status on intimate partner violence. *Violence Against Women*, 8(3), 367–398. <https://doi.org/10.1177/1077801022183699>

Riggs, D. W., Fraser, H., Taylor, N., Signal, T., & Donovan, C. (2016). Domestic violence service providers' capacity for supporting transgender women: Findings from an Australian workshop. *British Journal of Social Work*, 46(8), 2374–2392. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw110>

Saile, R., Neuner, F., Ertl, V., & Catani, C. (2013). Prevalence and predictors of partner violence against women in the aftermath of war: A survey among couples in Northern Uganda. *Social Science & Medicine*, 86, 17–25. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2013.02.046>

Sardinha, L., & Catalán, H. E. N. (2018). Attitudes towards domestic violence in 49 low- and middle-income countries: A gendered analysis of prevalence and country-level correlates. *PLoS ONE*, 13(10), e0206101. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0206101>

Samatska, A. V., & Semigina, T. V. (2024). Digital support for women affected by intimate partner violence. In *Prosocial personality in the gender dimension: theoretical-methodological and applied aspects: Proc. VII All-Ukrainian Sci.-Pract. Conf. with Int. Participation*. (pp. 208–211). Uman: Komprint.

Samatska, A., & Semigina, T. (2021). Gender-based violence: Women's perspective. In *Innovative potential of social work in the modern world: at the intersection of science and practice: Proc. I Int. Sci.-Pract. Conf.* (pp. 154–156). Chernihiv: NU “Chernihivska Politekhnikha.”

- Samatska, A., & Semigina, T. (2023). Intimate partner violence against women: essence and types. *Social Work and Social Education*, 2(11), 87–98. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(11\).2023.291873](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291873)
- Semigina, T. (2020). Do Numbers Always Matter: A Review of Research Paradigms in Social Work. *Path of science*, 6(7), 3001-3011. <http://dx.doi.org/10.22178/pos.60-2>
- Semigina, T., & Yaroshenko, A. (2020). Gender competence of social workers: Scientific discourse. In *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica* (B. 2, pp. 32–33). Stuttgart: European Science Platform.
- Skipalska, H. B. (2024). Social support for women affected by domestic violence by public and charitable organizations: PhD dissertation. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48424>
- Stiller, M., Bärnighausen, T., & Wilson, M. L. (2022). Intimate partner violence among pregnant women in Kenya: Forms, perpetrators and associations. *BMC Women's Health*, 22(1), Article 210. <https://doi.org/10.1186/s12905-022-01761-7>
- Storer, H., Gezinski, L., Shulruff, et al. (2024). Revamping advocacy for the digital age: Approaches for nurturing survivor-centered digital resiliency. *Journal of Family Violence*. <https://doi.org/10.1007/s10896-024-00712-0>
- The Council of Europe (2011). *Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention>
- Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C., & Hansen, M. (2021). The effectiveness of interventions to prevent recidivism in perpetrators of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 84, 101974. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.101974>
- Tseng, E., Freed, D., Engel, K., Ristenpart, T., & Dell, N. (2021). A digital safety dilemma: Analysis of computer-mediated computer security interventions for intimate partner violence during COVID-19. In: *Proceedings of the 2021 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-17). Association for Computing Machinery. <https://dl.acm.org/doi/proceedings/10.1145/3411764>
- UN (1979). *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>
- UN (1993). *Declaration on the Elimination of Violence against Women* (Resolution No. 48/104). <http://www.un-documents.net/a48r104.htm>
- UN (1995). *Beijing Declaration and Platform for Action*. <https://digitallibrary.un.org/record/1648092?ln=en>
- UN (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- UNICEF (2020). Global status report on preventing violence against children 2020. <https://srhr.ds-space-express.com/server/api/core/bitstreams/139d446f-c3b2-42f2-ada1-011915a2fe37/content>
- Walker L. E. (2017). *The battered woman syndrome*. 4th ed. Springer Publishing Company.
- Wilson, K., et al. (2016). Prevalence and correlates of intimate partner violence in HIV-positive women engaged in transactional sex in Mombasa, Kenya. *International Journal of STD & AIDS*, 27(13), 1194–1203. <https://doi.org/10.1177/0956462415611514>
- Wood, L. (2015). Hoping, empowering, strengthening: Theories used in intimate partner violence advocacy. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 30(3), 286–301. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/0886109914563157>
- World Health Organization (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*. <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence>
- Yefremov, V., & Semigina, T. (2024). Prevention of family violence among siblings. Theory of modernization in the context of contemporary world science: materials of the II International scientific conference. (pp. 77–79). Vinnytsia: TOV “UKRLOGOS Group”.

Article history:

Received: October 29, 2024;

1st Revision: December 22, 2024;

Accepted: December 30, 2024.